

Lähisuhdeväkivaltaa ja muita kertomuksia – Äitien älylaitteiden käyttö mediajulkisuudessa

11.10.2018

[asiantuntijapuhe](#) [hallinta](#) [media](#) [äitiys](#) [älylaitteet](#)

Suvi-Sadetta Kaarakainen

susaka[a]utu.fi

FM, kulttuurihistoria

Koulutussosiologian tutkimuskeskus, RUSE

Turun yliopisto

Mari Lehto

mari.t.lehto[a]utu.fi

YTM, mediatutkimus

Turun yliopisto

Artikkelissa analysoimme, miten vanhempien älylaitteiden käyttöä on käsitelty asiantuntijalausuntoihin tukeutuvassa mediajulkisuudessa vuosina 2013–2018. Tarkastelemme aineistossa esiintyviä puhetapoja äitien toimijuutta säätelevänä hallinnan tai jopa kontrollin muotona. Analysoimme aineistoa historiallistavalla ja kriittisellä media-analyysillä. Esille nousee kolme teemaa, joihin ongelmälähtöisyys tyypillisimmin kiinnittyy: riskipuhe, kiintymyssuhteen häiriintyminen ja älylaitteiden käytön määrittelemisen riippuvuudeksi. Äitien älylaitteiden käytön riskit esiintyvät asiantuntijapuheessa moraalien muotona, jolla pyritään luomaan käyttäytymismalleja tietynlaisen ihannevanhemmuuden saavuttamiseksi. Osoitamme, että jo aiemmin äitiyttä käsittelevissä tutkimuksissa havaittu huolipuhe ja ongelmälähtöisyys ovat aivan erityisellä tavalla läsnä silloin kun puhutaan äitien teknologiasuhteista.

Video 1. Helsingin sosiaali- ja terveysviraston kampanjavideo. Lähde: ”Kohtaaminen”, YouTube 10.11.2016. <https://youtu.be/O57kQIpnt4c>.

Mustavalkoisella videolla äiti ja tytär juoksevat hiekkarannalla kohti toisiaan. Idyllinen hetki keskeytyy, kun äidin puhelin hälyttää ja äiti jää selaamaan sitä. Samaan aikaan taivaalta ilmestyy korppi, joka vie lapsen. Äiti havahtuu, mutta lapsi on poissa. Aallot pyyhkivät pois lapsen jalanjäljet ja ruudulle ilmestyy teksti: *”Välinpitämättömyys on tämän päivän väkivaltaa”*.

Tämä marraskuussa 2016 vilkasta keskustelua herättänyt mainosvideo (Video 1) kuului Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysviraston käynnistämään kampanjaan, jossa äitien medialaitteiden käyttö leimattiin väkivallaksi. Kampanja oli osa lähisuuhdeväkivallan ehkäisyä ajavia hankkeita ja yhteistyökumppaneina olivat Helsingin poliisilaitos sekä lastensuojelujärjestöjä. Videon lisäksi kampanjaa mainostettiin lehdissä ja ulkomainonnassa mm. mainoksella, jossa äiti istuu design-tuolissaan tablettia tuijottaen samalla kun lapset riehuvat ja roikkuvat kattokruunussa. Kampanja herätti laajaa keskustelua, ja siitä annettiin myös paljon kriittistä palautetta tavallisten ihmisten mielipidekirjoituksissa ja sosiaalisessa mediassa (ks. esim. [IL](#) 17.11.2016; [HS](#) 19.11.2016; [Project Mama](#) 17.11.2016). Äitiyteen, teknologiaan ja sosiaaliseen mediaan perehtyneinä tutkijoina kiinnostuimme kampanjan välittämästä viestistä ja sen ympärillä pyörivästä keskustelusta. Jo aiemmin olimme törmänneet median välittämien asiantuntijalausuntojen huolipuheeseen koskien vanhempien ja erityisesti äitien älylaitteiden

käyttöä. Halusimme lähteä tarkemmin selvittämään, miten äitien älylaitteiden käyttöä on käsitelty mediajulkisuudessa.

Äitiyttä arvioitaessa on perinteisesti totuttu luottamaan terveydenhuollon, kasvatuksen ja sosiaalitoimen instituutioiden ja ammattilaisten asettamiin toiminnan ja ymmärrettävyyden rajoihin (ks. Aalto 2012; Berg 2008; Eräranta 2006; Vuori 2001). Ne kertovat yksinkertaisimmillaan siitä, mitä hyvältä äidiltä odotetaan, mitkä ovat hänen tehtävänsä ja millä tavoin niistä tulisi suoriutua. Kuten Kristina Berg (2008, 15) toteaa, äitiyden yhteiskunnalliset odotukset tekevät siitä erityisesti valtiovallan ja sosiaali- ja terveystalojen asiantuntijoiden mielenkiinnon, tarkkailun ja sääntelyn kohteen. Näihin ammattikuntiin kiinnittyvän asiantuntijapuheen tulkitsemme äitien toimijuutta säätelevänä hallinnan, tai jopa kontrollin muotona (ks. esim. Hiitola 2015). Toimijuudella viittaamme yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja sosiaalisiin toiminnan mahdollisuuksiin, joiden ympäröimänä äidit subjekteina toimivat. Mahdollisuuksien kääntöpuolena on aina myös rajoituksia, ja nämä yhdessä ovat tiettyyn aikaan ja tilanteeseen kytkeytyviä, kulttuuristen normien ohjaamia. Normit ohjaavat yksittäisten ihmisten ja ihmisryhmien toimintaa joko estäen ja rajoittaen tai vapauttaen ja mahdollistaen. (Jäppinen 2015; Ronkainen 2006; Jyrkämä 2007; Giddens 1984.)

Julkinen puhe vanhemmuudesta ja erityisesti äitiydestä on usein ongelmakeskeistä (Lehto & Kaarakainen 2016; Berg 2015). Ongelmakeskeisyys syntyy äitiyden yhteiskunnallisesti keskeisestä roolista ja tulevien kansalaisten kasvatustavasta, minkä vuoksi se on myös ollut jatkuvan yhteiskunnallisen sääntelyn kohteena (Berg 2009, 15). Myös mediateknologioihin liittyy mediajulkisuudessa tulevaisuuden uhkiin kiinnittyviä puhetapoja. Näitä uhkia tasapainottaa teknologisiin uutuuksiin liittyvä edistysajattelu (Suominen 2013, 287; Suominen 2011, 148). Teknologisen kehityksen ja kehittämisen yhteydessä vallan saavat usein utopiat, mutta väitämme, että äitiyden tai naissukupuolen kontekstissa erilaiset ongelmalähtöiset puhetaavat määrittävät teknologiasuhteita voimakkaammin. Artikkelissa osoitamme, että jo aiemmin äitiyttä käsittelevissä tutkimuksissa havaittu huolipuhe ja ongelmalähtöisyys ovat aivan erityisellä tavalla läsnä silloin kun puhutaan äitien teknologiasuhteista.

Pureudumme tähän ilmiöön analysoimalla vuosina 2013–2018 verkossa julkaistuja vanhempien älylaitteiden käyttöä koskevia mediatekstejä. Tarkastelemme aineistossa esiintyviä puhetapoja äitien toimijuuden määrittäjinä ja kysymme, miten ja millä perusteilla vanhempien älylaitteiden

käyttöä pyritään hallitsemaan mediassa. Aineiston kirjoitukset voi jakaa kolmeen tyyppiin: mielipidekirjoitukset, asiantuntijalausuntoihin nojaavat artikkelit sekä valistuskampanjoihin liittyvä uutisointi. Yhteensä aineisto käsittää 40 mediatekstiä. Aineistoon ei otettu mukaan yhtä kirjoitusta, jossa toinen artikkelin kirjoittajista on toiminut asiantuntijaroolissa. Aineiston kerääminen alkoi väitöstutkimustemme taustamateriaaleiksi vuonna 2013, jolloin ensimmäinen vanhempien älylaitteiden käyttöä kommentoiva uutinen sai aikaan laajempaa keskustelua eri medioissa ([IS](#) 30.10.2013). Tämän jälkeen olemme tallentaneet aihepiiriin liittyviä mediatekstejä sellaisia kohdatessamme ilman johdonmukaisia hakutoimintoja. Tätä artikkelia varten teimme aihepiiriin liittyvät laajemmat haut Sanoma-konsernin Sanoma-arkistosta (6 osumaa) ja Googlesta (34 osumaa). Kaksi Sanoma-arkiston osumasta löytyi myös google-osumista. Hakulausekkeina käytimme ”vanhemmat ja älylaitteet”, ”vanhemmat ja älypuhelimet”, ”vanhemmat ja kännykät”, ”äidit ja älylaitteet”, ”äidit ja älypuhelimet”, ”äidit ja kännykät”, ”isät ja älylaitteet”, ”isät ja älypuhelimet” sekä ”isät ja kännykät” -lausekkeita. Tämän lisäksi käyttämällä jokaisen aineistolähteen otsikkoa hakulausekkeena, saimme google-osumiin myös muita vanhemmuuden aihepiiriin liittyviä osumia. Näiden joukosta ei kuitenkaan löytynyt enää uutta älylaitteiden käyttöä koskevaa materiaalia. Vuoden 2018 osalta aineistoa kerättiin maaliskuun loppuun.

Koko aineistosta asiantuntijalausuntoihin perustuvia artikkeleita oli 23, mielipidekirjoituksia oli kuusi, joista neljä oli asiantuntijoiden kirjoittamia ja valistuskampanjoita käsitteleviä kirjoituksia oli kymmenen. Yksi aineiston artikkeleista perustui tavallisen ihmisen kokemuksiin ilman asiantuntijakommentteja. Tämän asiantuntijapainotteisuuden perusteella äitien älylaitteiden käyttöä koskevan mediapuheen voi sanoa olevan asiantuntijalähtöistä.

Analysoimme aineistoa historiallistavalla ja kriittisellä media-analyysillä, jonka avulla on mahdollista eritellä julkisen puheen tyyppillisyyksiä ja jäljittää puhetta ohjaavia historiallisia ja ideologisia juuria (ks. esim. Lehto & Kaarakainen 2016, 89; Aalto 2012). Historiallistava analyysi kiinnittää huomiota ilmiöiden syntyprosesseihin ja niissä vallitseviin jatkuvuuksiin asettamalla asiantuntijapuheen osaksi kontekstia, jossa ne syntyvät (ks. esim. Nivala & Mähkä 2012). Tulkintamme muodostuu aineistossa toistuvien puhetapojen taustalla vaikuttavia kulttuurisia ja historiallisia tyyppillisyyksiä purkamalla (ks. esim. Aalto 2012, 60–61). Puhepojen konstruktivisuus kätkee aina sisälleen ideologisia näkökulmia, joiden avulla tehdään eroja

sosiaalisesti hyväksytyin ja epäsovivan välille (Karjalainen, Luodonpää-Manni & Laippala 2017; Fairclough 2010). Näiden ideologioiden muodostamia puhetapoja tulkitsemme tietynlaisina hallintakategorioina. Kategorioiden analyysi toteutettiin lähiluennalla. Tulkitsimme aineistoa siis asiantuntijapuheen kontekstissa tiettyjen teemojen toistuvuutta, puuttumista, viittaussuhteita ja tehokeinoja analysoiden (ks esim. Kannisto 2016; Keinonen 2011).

Analyysimme mukaan median asiantuntijapuhe äitien älylaitteiden käytöstä on ongelmakeskeistä, jonka varassa hallinta kiinnittyy erityisesti kolmeen kategoriaan: älylaitteisiin liitettyihin riskeihin, aidon läsnäolon vaatimukseen sekä riippuvuuteen ja sen määrittelyyn. Ensin tarkastelemme sitä, miten vanhempien älylaitteiden käytön vahingollisuutta perustellaan riskien kautta: riskinhallinta näyttäytyy asiantuntijapuheessa tietynlaisena moraalinen muotona. Tämän jälkeen avaamme aidon läsnäolon vaatimusta vanhempien älylaitteiden käyttöä kommentoivien lausuntojen taustalla ja osoitamme, miten näennäinen puhe vanhemmuudesta älylaitteiden kohdalla kohdistuu ensisijaisesti äitiin. Viimeisenä hallinnankategoriana analysoimme äitien älylaiteriippuvuuden määrittelyä asiantuntijapuheessa. Lopuksi käsittelemme vielä äitien älylaitteiden käyttöön liittyneiden kampanjoiden saamaa mediajulkisuutta. Kampanjat näyttäytyivät erityisinä hallinnan toiminnallisina muotoina, joissa vanhemmuuden asiantuntijat pyrkivät tietoisesti vaikuttamaan äitien teknologiasuhteisiin.

Riskinhallinta moraalinen muotona

Äitien älylaitteiden käyttöä kommentoitiin aineistomme asiantuntijapuheessa vahvasti riskien kautta. Juttutyypistä riippumatta vain ongelmalähtöisestä näkökulmasta asiaa käsiteltiin 28:ssä kirjoituksessa. Kuudessa kirjoituksessa näkökulma oli pääosin ongelmalähtöinen, mutta älylaitteiden hyödyt tunnustettiin jollain tasolla. Yleisimmin hyödyt mainittiin asiantuntijoiden lausunnoissa korostamalla omaa teknologiamyönteisyyttä ja toteamalla niiden kuuluvan nykypäivään (esim. Suomenmaa.fi 26.11.2016; Vau.fi). Neutraaleja kirjoituksia, joissa ei tuotu sen enempää ongelmia kuin hyötyjäkään esiin, oli kaksi. Vain yksi aineiston kirjoituksista oli näkökulmaltaan pelkästään positiivinen ja äitien älylaitteiden käyttöä puolustava. Se oli ilman asiantuntijastatusta kirjoittaneen äidin mielipidekirjoitus. Kolme kirjoitusta olivat positiivisia ja puolustavia, mutta yleinen huoli äitien älylaitteiden käytöstä tunnustettiin. Yksi näistä kolmesta oli lukijoiden kommentteja siteerannut *Iltalehden* artikkeli (IL 17.11.2016).

Sosiologi Frank Furedin (2009, 205; 2011, 97) mukaan, sen sijaan, että puhuttaisiin jonkun tietyn seuraamuksen todennäköisyydestä, johtopäätöksestä, johon on päädytty huolellisten laskelmien kautta, riski viittaa mediapuheessa yhä useammin ei-toivottuun tai vaaralliseen lopputulokseen hyvin ylimalkaisen subjektiiviseen havainnointiin perustuen. Tämä näkyi myös aineistossamme. Koko tarkasteltuna ajanjaksona perusteluina äitien älylaitteiden käytöstä koitui ongelmiin viitattiin toistuvasti kahteen tutkimukseen. Toinen näistä tutkimuksista oli sosiaalipsykologinen tutkimus, jossa havainnoitiin älylaitteiden vaikutusta vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen 24:ssä perheessä (Mantere & Raudaskoski 2015). Toinen tutkimuksista oli bostonilaisyliopiston niin ikään havainnointiin perustuva tutkimus vuodelta 2014, jossa tutkijat seurasivat 55:n perheen ruokailua ja älypuhelinien käyttöä pikaruokaravintolassa (Radesky et al. 2014). Näiden lisäksi kahdessa Iltalehden (2015) artikkelissa viitattiin amerikkalaistutkimukseen, jossa vanhempien älypuhelimien käytön väitettiin lisäävän lasten tapaturmariskiä (IL 13.5.2015; 14.5.2015).

Kuva 1. Amerikkalaistutkimuksen mukaan vanhempien puhelimen käyttö lisää lasten tapaturmia.
Lähde: [IL](#)13.5.2015.

Tutkimusten uutisoinnissa keskityttiin korostamaan äitien teknologian käyttöön liittyviä riskejä, jotka esitettiin käytännössä vaaran synonyymina. Edellä mainituissa Iltalehden jutuissa siteerattiin yhdysvaltalaisutkimusta, jossa sattumanvaraisesti valikoituja vanhempia oli tarkkailtu seitsemällä eri leikkikentällä. Keinona korostaa älylaitteiden käytön vahingollisuutta painotettiin sen roolia riskien aiheuttajana. Jutussa siteeratun tutkimuksen mukaan pääasiallinen syy vanhempien huomion herpaantumiselle oli kuitenkin muiden vanhempien kanssa keskustelu. Yhdysvaltalaisutkimuksessa älypuhelin katsottiin syylliseksi 30 prosentissa tapauksista. Iltalehden mukaan yhdysvaltalaiset tutkijat listasivat riskeiksi niinkin vaaralliset toiminnot kuin “käveleminen liukumäkeä ylöspäin ja liukuminen pää edellä, hiekan heittäminen, muiden lasten töniminen ja keinusta hyppiminen”. Furedin (2011, 96) mukaan riskitietoisuus liittyy vaikeuteen merkityksellistää epävarmuutta yhteiskunnassa, jonka arvojärjestelmät ovat heikot. Tästä näkökulmasta katsottuna riskitietoisuus näyttäytyy tapana ajatella tulevaisuutta ahdistuksen kautta. Arvoista ei puhuta suoraan vaan moraalista sääntelyä edistetään epäsuorasti terveystiede- ja riskipuheen kautta. (Furedi 2011.)

Keskittyminen spekulatiivisiin uhkiin on vaikuttanut merkittävästi siihen, miten lapsuus nähdään ja miten siitä puhutaan. Perinteisesti kasvatukseen on ajateltu olevan hoivaa, kannustamista ja sosialisointia. Nykyään se nähdään yhä enemmän lasten toiminnan monitorointina, jonka laiminlyöminen nähdään vastuuttomana. (Furedi 2002, 5.) Epäsuotuisia mahdollisuuksia painotetaan todennäköisyyksien kustannuksella ja analyysissä keskitytään yksilön valintoihin ja elämäntapaan. Tämän tyyppinen riskipuhe kätkee alleen moraaliset kannanotot ja riskinhallinnasta muodostuu eräänlainen moraalinen muoto, joka saavuttaa valta-aseman. (Lee 2014, 10-11, 14, 16; Fox 1999, Furedi 2011 ja Hunt 2003.) On tärkeää huomioida, että mikään tapa katsoa maailmaa ei ole arvovapaa vaan kyse on vallasta. Julkinen puhe vanhemmuudesta ja teknologian käytön vaaroista tuottaa riskipuheella voimakkaita käyttäytymissäantöjä, mutta tekee sen tavalla, joka asettaa painopisteen yksilöön ja yksilön elämäntapaan.

Asiantuntijoiden tarjoamat keinot älylaitteiden aiheuttamien riskien välttämiseksi, oli useimmiten niiden käytön rajoittaminen. Ylen artikkelissa vuodelta 2015 lastenpsykiatrian erikoislääkäri ja perheterapeutti kehottavat vanhempia pitämään kahden viikon taukoa älypuhelimien käytöstä (YLE 14.8.2015). Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, aineistomme artikkeleissa ei juurikaan keskustella siitä, miten olennaisessa roolissa arjen eri toimintoja

digitaalitekniikka nyky-yhteiskunnassa on. Työelämässä vaaditaan tavoitettavissa oloa, digitalisaatiokehityksen tavoitteina on digitalisoida julkiset palvelut ([Valtioneuvoston kanslia](#) 2015) ja sosiaalisen median kanavista on tullut itsestään selviä sosiaalisen kanssakäymisen muotoja. Perhe-elämän tai vanhemmuuden kuvaaminen ympäröivästä maailmasta irrallisena näyttäytyi aineistossa kuitenkin tavoiteltavana arvona. Älylaitteiden ongelmallisuuden korostaminen osana perheiden elämää määritteleekin samalla ehtoja hyvän vanhemmuuden ja perhe-elämän saavuttamiselle. Kun asiantuntija ([Yle](#) 14.8.2015) havainnollistaa älylaitteiden ongelmallisuutta kommentoimalla, että “Harvalla meistä on joka ilta kavereita kylässä, mutta WhatsAppin, Facebookin ja Twitterin kautta meillä ikään kuin on koko ajan joku perheen ulkopuolinen kylässä.”, määrittelee hän perhe-elämän arvoksi ydinperhekeskeisyyden ja yksityisyyden, joille teknologia näyttäytyy riskinä.

Myös ruokailuhetki esiintyi aineistossamme erityisenä arvona, jota älylaitteiden käyttö uhkasi. Esimerkiksi älylaitteiden käyttöön perheruokailutilanteissa liittyvän amerikkalaistutkimuksen uutisoinnissa kerrottiin, että “ihanteellisessa tilanteessa päivällinen olisi sellainen hetki, jolloin perhe viettää aikaa yhdessä ja keskustele toistensa kanssa” ([Terve.fi](#) 13.4.2014). Yhteisen ruokailun keskeisyys perheiden hyvinvoinnille tulee usein esiin, kun vanhemmuudesta puhutaan julkisuudessa (Lehto & Kaarakainen 2016, 93-94). Mälkiä & Arminen (2015, 156) arvioivat perheruokailun vähenemisen ja älylaitteiden käytön lisääntymisellä olevan yhteys, joka voi pahimmillaan johtaa siihen, että nykylapsista kasvaa “keskustelukyvottomia ‘laiduntajia’, jotka hotkivat ruokansa mahdollisimman nopeasti yksin ja palaavat medialaitteidensa ääreen” (ks. myös Lehto & Kaarakainen 2016). Riskitietoisuuden kietoutuessa perhe-elämän arvottamiseen, moraaliset tarkoitukset jäävät näkymättömiin. Keskustelua kasvatuksesta käydään vallalla olevan varsin kapea-alaisen asiantuntijapuheen raameissa, eikä arvoista ja moraalista puhuta avoimesti.

Äidin rooli ensisijaisena hoivaajana

Aineistossamme älylaitteiden käytön ongelmallisuutta käsiteltiin usein vanhemmuuden näkökulmasta, mutta lähempi tarkastelu paljasti, että näennäinen puhe vanhemmista korosti äidin roolia ensisijaisena hoivaajana. Kirjoitusten otsikoinnissa puhuteltiin ensisijaisesti vanhempia (20), ainoastaan äitiin viitattiin 10:ssä otsikossa, isään ei kertaakaan. 10:ssä otsikossa ei käytetty

mitään vanhemmuuden termiä, vaan viitattiin lapseen, älylaitteeseen tai valistuskampanjoihin. Juttujen teksteissä vanhempia puhuteltiin tasapuolisesti 20:ssä kirjoituksessa.

Vanhemmuuspuheena alkanut kirjoitus kääntyi lopulta koskemaan pääasiassa äitiä 16 kirjoituksessa ja vain äitejä puhuteltiin neljässä kirjoituksessa. Yhdessäkään kirjoituksessa isät eivät korostuneet eikä yhdessäkään kirjoituksessa puhuteltu ainoastaan isiä.

Tyypillisimmin vanhemmuuden näkökulma kääntyi otsikon tai ingressin jälkeen äiteihin, kun haluttiin antaa käytännön esimerkkejä älylaitteisiin liittyvistä ongelmista. Marraskuussa 2015 *Keskisuomalainen* julkaisi kolumnin otsikolla “Rakastatko puhelintasi enemmän kuin lastasi?”. Kolumnissa viitattiin Tampereen yliopiston tutkimukseen (Mantere & Raudaskoski 2015), jonka mukaan älylaitteet rikkovat vanhemman ja lapsen välisiä vuorovaikutustilanteita. Kolumnissa pohdittiin niiden lasten tulevaisuutta, joiden vanhemmilla on “vahvempi tunneside puhelimeen kuin omaan lapseensa”. Kirjoittaja tuki näkökulmaansa omilla havainnoillaan, joiden mukaan “aina löytyy vanhempi, jolle puhelin on lasta rakkaampi.” Puhe vanhemmista kohdistui erityisesti “leikkikenttien nuoriin äiteihin” jotka “räpläävät puhelimiaan sen sijaan, että huolehtisivat lapsistaan”. Aiemmissa tutkimuksissa on todettu, että äitiys ja hoiva on liitetty vahvasti toisiinsa ja äitien vastuuta lapsista on pidetty asiantuntijoiden keskuudessa pitkään jopa itsestäänselvyytenä (Hiitola 2015; Vuori 2001; Berg 2008; Nätkin 2003; Keskinen 2005; Moring 2013). Keskisuomalaisen kolumnissa isä mainittiin ohimennen, mutta päähuomio oli äideissä. Tämä heijastaa aineistossamme toistuvaa, nimenomaan äitien teknologiasuhteita määrittävää puhetapaa, jonka taustalla vaikuttaa kiintymyssuhdeteorioiden varaan rakentuva läsnäolon vaatimus.

Kiintymyssuhdeteoreettiseen ajatteluun on kuulunut vahvasti ajatus äidin rakkaudellisen omistautumisen tärkeydestä lapsen psyykkiselle kehitykselle (Hiitola 2015; Winnicott 1981). Vaikka teorioissa nykyisin korostuvat myös muuta lapsen läheiset ihmissuhteet, julkisessa puheessa läsnäoloa vaaditaan edelleen erityisesti äideiltä. Tahdonvastaisia huostaanottoja tutkineen Johanna Hiitolan (2015, 185) mukaan tunnesiteiden voimakkuuden arviointi liittyi myös huostaanottoasiakirjoissa lähes pelkästään äiteihin. Teema nousi esiin myös tutkiessamme Liv-kanavan *Äitien sota* -tosi-tv-ohjelmassa tuotettuja hyvän äitiyden määritelmiä. Ohjelmaan osallistuvien äitien puheessa toistui huoli siitä, ovatko he lastensa kanssa aikaa viettäessään ”todella läsnä”. Lapsen tarpeista huolehtiminen ja fyysinen läsnäolo ei riittänyt vaan ohjelman

äidit kokivat, että intiimi suhde lapseen ilmenee vain tietynlaisen, intiimin läsnäolon puitteissa (Lehto & Kaarakainen 2016, 90-91; ks. myös Mannevuori 2015 ja 2016).

Aineistomme kirjoituksissa vanhemmuus palautuu äidin ja lapsen erityiseen suhteeseen selkeimmin imetyksen sekä äidin ja lapsen välisen vuorovaikutuksen yhteydessä. MTV:n Aftonbladetin artikkelia referoivassa jutussa äitien älypuhelinongelmasta huolehtivat vuorostaan ruotsalaiset ja norjalaiset kätilöt, joiden mukaan imettäessä olisi tärkeää olla ”läsnä” ja ”aktiivinen”. Tavoite ei kätilöiden mukaan toteudu käytännössä vaan tuoreet äidit tuijottavat puhelimiaan ja menettävät kontaktin vauvoihinsa (MTV 26.10.2015). Myös *Ilta-Sanomien* (2015) haastattelema lastenpsykiatrian erikoislääkäri huomautti, että ”Älylaitetta ei tarvita, kun imettää, ruokailee, leikkii tai muuten touhuaa ja on lapsen kanssa.” (IS 3.5.2015) Jutussa todetaan, että ”yhtä aikaa ei voi olla sekä aktiivinen some-käyttäjä että läsnä oleva vanhempi”.

Ruotsalaiskätilöt varoittavat: Älypuhelimien käyttö vaikuttaa imetykseen

LIFESTYLE > HYVINVOINTI | JULKAISTU 26.10.2015 13:34

Kuva 2. Liiallinen älypuhelimien käyttö vaikuttaa ruotsalaiskätilöiden mukaan imetykseen.

Lähde: MTV 26.10.2015.

1990- ja 2000-luvuilla äitiyttä on alkanut määrittää vanhemmuuden elämäntapaistuminen ja aikaisempia vuosikymmeniä vahvemmin kotiäitiyden korostaminen sekä lapsentahtisuus (Esim. Aalto 2012). Äitien älylaitteiden käytön monitorointi näyttäytyy osana tätä jatkumoa. Sosiaalisen median aikakaudella julkinen keskustelu vanhemmuudesta ei kuitenkaan ole enää vain ammattilaisten, kuten varhaiskasvattajien ja psykologien käsissä. Tietoa haetaan internetistä ja verkkokeskustelut ovat tuottaneet äideistä asiantuntijoita, jotka jakavat tietoa lasten kasvatuksesta. Asiantuntijaroolin sosiaalisessa mediassa saavat usein äitibloggaajat, jotka ponnistavat verkon yksityisemmiltä alustoilta julkkiksiksi. Sosiaalisen median keskusteluissa nousevat esiin äitien sosiaalisen median käytön monet funktiot, jotka korostavat pienten lasten äitien sosiaalisen median käytön positiivisia vaikutuksia. Äitiblogeissa äidit keskustelevat vanhemmuudesta ja työstävät kulttuuristen odotusten ja omien kokemustensa välisiä ristiriitoja. (esim. Taylor 2016, 115; Friedman 2013.) Erilaiset verkkoyhteisöt ovat tärkeitä myös yhteisiksi koettujen elämäntilanteiden jakamisessa, arjen vertaistuen saamisessa, verkostoitumisessa sekä tiedonhankinnassa (Morrison 2011; Pedersen & Smithson 2013; Gibson & Hanson 2013).

Aineistossamme asiantuntijoiden näkökulmat asettuvat vahvasti “vertaisasiantuntijuuden” näkökulmia vastaan. Kun mediateknologioiden merkitykset äideille jätetään huomiotta, ohjataan vanhemmuutta asiantuntijoiden toimesta vastaamaan institutionaalisesti hyväksytyä vanhemmuuden ihannetta, mikä voi olla vastakkainen yksilön omalle kokemukselle (ks. esim. Sevón 2011, 64; Andrews, 2002). Kansalaisten ohjaaminen erilaisin hallinnan keinoin tapahtuu nyky-yhteiskunnassa monien eri toimijoiden tahoilta. Jaana Vuoren (2012, 79-80) mukaan se ei kuitenkaan tarkoita, että yksilöiden vapaus olisi kasvanut vaan että keskitetystä hallinnasta ollaan siirrytty lukuisten erilaisten ja yhteiskunnan eri tasoilla vaikuttavien toimijoiden toimintaa ohjaaviin vaikutuskeinoihin, jolloin yksilön odotetaan itse muokkaavan omaa toimintaansa. Vaikka asiantuntijuus myös äitiyden kohdalla on laajentunut, perinteisen median käytäntein toimitetuissa mediateksteissä ääneen pääsevät edelleen pääasiassa perinteiset vanhemmuuden asiantuntijat, joihin ihmiset ovat myös taipuvaisimpia luottamaan ja toistamaan toiminnassaan asiantuntijoiden esittämiä normatiivisia hyvän äitiyden ihanteita.

Älylaiteriippuvuus asiantuntijapuheessa

Kolmas aineistosta noussut äitien älylaitteiden käytön käsittelytapa oli äitien älylaitteiden liikkakäytön – jopa riippuvuuden – määrittely. Median ja asiantuntijoiden välittämä huoli nettiriippuvuudesta alkoi yhtäaikaaisesti netin yleistymisen kanssa 1990-luvulla (Östman 2015, 208; [Suominen 2007](#)). Nettiriippuvuuden historiallista julkisuusprosessia tutkineen digitaalisen kulttuurin tutkija Jaakko Suomisen (2007) mukaan prosessiin liittyy usein mustavalkoinen uutisointi, jota leimaa uhkakuvien luominen äärimmäisten haittojen kautta. Suominen korostaa, että on tärkeää tarkastella niitä tapoja ja tilanteita, joiden kautta nettiriippuvuus havaitaan ja tunnustetaan ongelmaksi. Äitien älylaitteiden käyttöön liitetyt haitat ja uhkakuvat tuotettiin aineistossa erityisesti asiantuntijoiden henkilökohtaisiin mielipiteisiin ja omakohtaisiin kokemuksiin perustuen.

Aamulehti uutisoi vuoden 2017 keväällä jälleen jo perheruokailun yhteydessä esiin tullutta amerikkalaistutkimuksesta. Tutkimusta kommentoivan suomalaisen lastenpsykiatrian professorin mukaan ilmiö oli tunnistettava. Älylaitteiden liikkakäytön haitallisuutta asiantuntija korosti lausunnossa tekemällä eroa perinteisempiin medioihin kuten kirjaan tai lehtiin: “älylaitteet vievät kuitenkin huomion voimakkaammin kuin muut ajanviettotavat”. Erityisesti tätä perusteltiin omakohtaisuudella: “laitteiden käyttö vie huomion itseltänikin niin, että jos joku puhuu minulle, saatan kuulla ja jopa vastata, mutta en oikeastaan tiedä mistä puhumme” ([AL](#) 27.4.2017).

Addiktio tutkija ja psykiatri Debi A. LaPlanten (2012, 273) mukaan uusien mediateknologioiden herättämät huolet sisältävät usein tämän kaltaisia oletuksia teknologian koukuttavasta attraktiivisuudesta, joka poikkeaa aiemmista teknologioista. Aineistomme asiantuntijapuheessa äitien älylaitteiden käyttö esitettiin toistuvasti asiantuntijoina käytettyjen sosiaalipsykologien määrittelemänä koukuttavana tahmeutena (esim. [Mtv.fi](#) 11.6.2017; [Yle](#) 14.8.2015; [IS](#) 3.5.2015). Määritelmän mukaan medialaitteen tai sisällön tahmeus määrittyy henkilön kautta, joka tavoittelee laitteen käyttäjää kasvokkaiseen vuorovaikutukseen siinä onnistumatta (esim. [IS](#) 25.4.2015; [IS](#) 3.5.2015; [5.9.2016](#)). Sen sijaan mediatutkimuksen piirissä tahmeus yhdistetään erityisesti mediateknologioiden sisältöihin. Se nähdään tietynlaisena tunneintensiteettinä, joka kiinnittää käyttäjiä tiettyihin keskusteluihin, alustoihin ja ryhmiin. (Paasonen 2014, 24.). Siinä missä sosiaalipsykologinen ajatus mediateknologioiden tahmeudesta pitää sisällään ajatuksen

“aidon” vuorovaikutuksen häiriintymisestä ja tietynlaisesta lopullisuudesta, tiettyjen sisältöjen tunneintensiteettien affektiivinen tahmeus on hetkittäistä – nopeasti roihahtavaa, mutta myös hiipuvaa. (Mantere & Raudaskoski 2015; Paasonen 2014, 37.) Sosiaalipsykologisen määrittelyn kautta älylaitteita käyttävät äidit esiintyvät aineistossamme toimijoina, joiden toimintaa arvioidaan aina suhteessa muihin – pääasiassa lapseen.

Kuva 3. Eerik Mantereen ja Sanna Raudaskosken tutkimuksen mukaan älylaitteiden käyttäminen voi häiritä ns. aitoa vuorovaikutusta. Lähde: [IU](#) 14.5.2015.

Älylaitteiden käsittäminen erityisenä riippuvuutta aiheuttavana “tahmeana” teknologiana pyrki tekemään ero aiempiin mediateknologioihin. Ilta-Sanomissa aihetta käsiteltiin *Helsingin Sanomissa* julkaistun mielipidekirjoituksen (HS 24.7.2015) jälkeen. Mielipidekirjoituksessa opettaja esitti huolensa havainnostaan junamatkalta, jonka aikana äidin ja lapsen välinen kontakti puuttui täysin molempien tuijottaessa älylaitteitaan. Ilta-Sanomien nosti esiin myös lukijoilta tullutta kritiikkiä: ”mitenkäs jos aikuisella olisi sanomalehti ja lapsella Aku Ankka kuten silloin 80-luvulla? Ei silloinkaan mitään kontaktia ollut, nimimerkki Ajat muuttuu huomauttaa” (IS5.9.2016). Jutussa asiantuntijana toimineen sosiaalipsykologin mukaan ”älylaitteet ovat kuitenkin oma lukunsa”, sillä ”lapsi ei tiedä, mitä laitteella tapahtuu, toisin kuin silloin, kun toinen lukee lehteä tai tuijottaa telkkaria”. Tätä älylaitteet aiemmista teknologioista erottavaa luonnetta asiantuntija kutsuu ”sivustakatsojan pimennoksi”.

Uusien teknologioiden käsittäminen riippuvuuksia aiheuttavana on eronteosta huolimatta myös osa historiallista jatkumoa. 1700-1800-luvuilla romaanikirjallisuuden yleistyessä puhuttiin lukuhysteriasta, jossa huoli kohdistui erityisesti naisiin, joille liian lukemisen ei katsottu olevan hyvästä (Mäkinen 2013, 128; Rojola 2000, 51-52). Kommunikaatioteknologian kehitys radion ja television alkuaikoina aiheuttivat samanlaisia huolenpurkauksia (Ks. esim. LaPlante 2012). 2000- ja 2010-luvuilla teknologiapelkoja ovat herättäneet sosiaalinen media, mobiiliteknologia ja älylaitteet ja niihin on julkisessa puheessa liitetty riski riippuvuuden aiheuttamisesta (Suominen 2013, 287).

Mediateknologisten uutuuksien on todettu stimuloivan subjektiivisia nautinnon kokemuksia, jolloin myös uudet mediateknologiat voivat aktivoida koukuttavia mielihyvän tunteita.

Arkipäiväistyessään uutuuksien on kuitenkin todettu menettävän viehätysvoimaansa. (LaPlante 2012, 273-274; ks. myös Guitar-Masip, Bunzeck, Stephan, Dolan & Duzel 2010; Bunzeck, Dayan, Dolan & Duzel 2010; Weierich, Wright, Negreira, Dickerson & Barrett 2010.)

Asiantuntijapuheessa äitien älylaitteiden käytön ongelmia ei arvioitu suhteessa varsinaiseen riippuvuustutkimukseen, vaan esitettiin ongelmana asiantuntijoiden omakohtaisten kokemuksiin perustuen. Omien kokemusten käyttäminen asiantuntijuuden tukena on vanhemmuuden asiantuntijuudelle tyypillistä. Bergin (2008, 15) mukaan esimerkiksi käytännön sosiaalityössä ammattilaisten huoli äideistä rakentuu teoreettisen ja käytännöllisen tiedon lisäksi vahvasti subjektiivisen kokemuksen varassa. Myös median välittämä vanhemmuuden asiantuntijapuhe

sivuaa usein (toimittajan pyynnöstä) ammattilaisten omia kokemuksia vanhemmuudesta, jolloin subjektiivinen mielipide luetaan helposti osana asiantuntijuuspuhetta (ks. myös Aalto 2012).

Aamulehden asiantuntijana toimineen lastenpsykiatrin huomio oli “kiinnittynyt julkisilla paikoilla siihen, että usein vanhemmat ja lapset istuvat vieretysten ja näppäilevät puhelimiaan tai tablettejaan sen sijaan, että keskustelisivat keskenään”. ([Aamulehti 27.4.2017](#)) Asiantuntijuuden ja subjektiivisten mielipiteiden hämärtymistä syvensi se, että usein kasvatuksen asiantuntijat ottivat ilmiöön kantaa myös omissa mielipidekirjoituksissaan. Vuoden 2017 lopulla erikoislääkäri kritisoi voimakkaasti äitien älylaitteiden käyttöä Helsingin Sanomien Vieraskynä-palstalla. Huoli kohdistui digitaalisten sisältöjen aiheuttamaan riippuvuuteen, joka muodostui kirjoittajan mukaan silloin kun vanhempi ei pysty “säätämään median käyttöään lapsen ja perheen edun mukaisesti”. ([HS 18.11.2017](#).)

”Perheen etu” ja sen laiminlyöminen toimi Vieraskynä-kirjoituksessa tietynlaisena äitien nettiriippuvuuden tunnistusvälineenä. Sen sisältämiä ehtoja ei määritelty tarkemmin, mutta retoriikka toisti perheelleen ja lapsilleen omistautuvan äidin ihannetta. Kirjoituksessa nettiriippuvuus liitettiin jälleen arkipäiväisiin ohimeneviin tilanteisiin: ”Leikkipaikoilla moni lapsi yrittää saada vanhemman mukaan puuhiinsa, mutta tämän huomio on kiinni älypuhelimessa”, ja ”Neuvoloissa on huomattu, että imettäessään monet äidit katsovat koko ajan älypuheliminta”. Äitien nettiriippuvuuden määrittely aineiston asiantuntijalausunnoissa rakentui ohimenevien arkisten hetkien havaintojen varaan.

Iltä-Sanomat julkaisi edellä kuvatun *Helsingin Sanomien Vieraskynä*-kirjoituksen vanavedessä jutun, jossa lastenpsykiatrian erikoislääkäri kommentoi niin ikään äitien liiallista älylaitteiden käyttöä, etenkin imetyksen aikana. ([IS 22.11.2017](#)) Jutussa mukailtiin Vieraskynä-kirjoituksen väitettä siitä, että “lapsen ja vanhemman suhde kärsii, kun vanhemmat kuluttavat aikaa älylaitteilla”, mutta asiantuntijuuteen perustuvien argumenttien sijaan jutussa keskityttiin kertomaan, miten asiantuntijana toiminut lastenpsykiatrian erikoislääkäri oli itse tietoisesti pyrkinyt rajaamaan somenkäyttöään ajankohtiin, jolloin lapset nukkuvat. Äitien liiallisen älylaitteiden käytön tunnistaminen perustui huomioon, että “vanhemmat viettävät yhä enemmän aikaa digilaitteiden parissa”. Tunnistamisen oikeellisuutta tuettiin huomauttamalla, että myös Imetyksen tuki ry ohjeistaa vauvan kaipaavan kontaktia imetyksen aikana.

Vieraskynä-kirjoituksen laatija perusteli myöhemmin kannanottoaan jo pitkään kyteneellä huolella, johon hän oli odottanut muidenkin alan asiantuntijoiden ottavan kantaa. Lastenpsykiatrian erikoislääkäri puolestaan arveli, että asiaan ei ole ennen puututtu teknologian vastustajaksi leimautumisen pelossa (IS 22.11.2017). Vanhempien älypuhelinriippuvuus nousi kuitenkin otsikoihin myös Suomessa jo vuonna 2013 kun *Ilta-Sanomat* julkaisi *Svenska Dagbladetin* teettämän ruotsalaislääkärin “älypuhelimien lumoihin joutuneista vanhemmista” (IS 30.10.2013). Asiantuntijana jutussa toiminut lastenpsykiatri tunnisti vanhempien älypuhelinriippuvuuden niin ikään omakohtaisen kokemukseen perustuen kertomalla ”tietoonsa tulleesta tapauksesta”, jossa nuoren perheen vauva ei ottanut vanhempiensa minkäänlaista kontaktia vanhempien liiallisen älylaitteiden käytön vuoksi. Näin psykiatrisella vastaanotolla havaitusta ongelmasta tehtiin kaikkia älylaitteita käyttäviä vanhempia potentiaalisesti koskettava riski. Artikkelin mukaan Ruotsissa älypuhelinriippuvuudesta povattiin uutta kansantautia sen aiheuttamien stressioireiden vuoksi. Riippuvuuden taudinkuvaa ei määritelty tarkemmin. Sen sijaan kyselyn osoittama ongelma Ruotsissa siirrettiin suomalaisasiantuntijan lausunnossa määrittämään myös suomalaista vanhemmuuden kriisiä: ”odotan sellaista kansallista herätystä. Täytyy ymmärtää, että tähän tarvitaan muutosta” (IS 30.10.2013).

Kampanjauutisointi – someraivoa ja syylistymistä

Kuten edellä olemme esittäneet, media toimii tiedontuotannon välineenä äideistä ja älylaitteista. Tiedontuottamisen tavat vaihtelevat asiantuntijalausunnoista toimittajien muotoilemissa artikkeleissa ja mielipidekirjoituksista, näiden yhdistelmiin asiantuntijuuden ja subjektiivisen mielipiteen sekoituessa. Johanna Hiitola (2015) kutsuu tämän kaltaista, hyvän ja huonon erotteluun perustuvaa tietoa äitiydestä, psykososiaalisiksi tiedoksi. Siinä yhdistyy psykologinen ja sosiaalinen asiantuntijoiden tiedontuottamisen tapa, jolla pyritään ohjaamaan vanhempien ymmärrystä hyvästä vanhemmuudesta (Hiitola 2015, 41). Tätä psykososiaalista tiedontuotantoa tapahtuu paitsi institutionaalisissa käytännöissä, mutta myös mediassa, joka toimii välineenä sen levittämiseen. Hiitola kuvaa psykososiaalisen tiedon kontrolloivaa luonnetta suostuttelevana hallintana, jonka epäonnistuessa siirrytään autoritaarisen vallankäyttöön (Hiitola 2015, 44). Mediakirjoittelua voi pitää tietynlaisena suostuttelevan hallinnan muotona, mutta se voi saada myös konkreettisempia muotoja, kun mediahuomion saavat alussa esitellyn Korppikampanjan

kaltaiset tietynlaisia käyttäytymismalleja antavat kampanjat eri mediateknologioille suunniteltuine mainoksineen. Korppikampanjassa äitien älylaitteiden käyttö määriteltiin lähisuhdeväkivallaksi. Kyse ei siis ollut enää yksittäisestä asiantuntijalausunnosta vaan laajamittaisesta toiminnanohjaukseen pyrkivästä asiantuntijalähtöisestä hankkeesta, jolla haluttiin herättää äidit ymmärtämään, etteivät älylaitteet kuulu hyvään vanhemmuuteen.

Kampanjan uutisointissa keskityttiin pääasiassa sen herättämään ”someraiivon” ja sen äitejä syyllistävään sävyyn ([HS](#) 15.11.2016; [IL](#) 15.11.2016; [IL](#) 16.11.2016.) Kampanjan taustalla vaikuttaneen Helsingin kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystyksen päällikön, lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmän puheenjohtaja puolusti kampanjaa sen keskustelua herättävällä vaikutuksella: ”Ei ole tarkoitus syyllistää, tämä kampanja pyrkii nostamaan asian keskusteluun ja jos sitä syntyy, se on hyvä asia, sitä haluamme nostattaa” ([IL](#) 15.11.2016) Syyllisyyden teema esiintyy suuressa osassa äitiyteen liittyviä keskusteluja (esim. Nousiainen Latvala 2001; 2005; Yonker 2012). Myös Korppikampanjaan kohdistunut kritiikki tulkittiin toteuttajien osalta pääasiassa äitien syyllistymisen kautta. Myöhemmin kampanjan nettisivuilla pyydettiin anteeksi vain sitä, että ”moni on loukkaantunut kampanjasta” ([Hel.fi](#) 2016), ei äitien älylaitteiden käytön määrittelyä lähisuhdeväkivallaksi, johon suuri osa kampanjan herättämästä kritiikistä kuitenkin kohdistui (ks. esim. [IL](#) 17.11.2016; [HS](#) 19.11.2016; [Project Mama](#) 17.11.2016).

Toinen mediahuomiota saanut kampanja oli Somevapaa neuvola, joka sai alkunsa raumalaisneuvoloille vuoden 2015 lopulla annetusta suosituksesta pitää neuvolat somevapaina tiloina ([Raumalainen.fi](#) 28.10.2015). Suositusta perusteltiin sillä, että “älypuhelimet ovat helposti koukuttavia välineitä”. Neuvolan henkilökunta oli herännyt siihen, että “moni vanhempi selailee puhelinta, kun perhe odottaa pääsyä terveydenhoitajalle” ja toivoi, että vanhemmat käyttäisivät sometukseen kulutetun ajan leikkimällä lapsen kanssa. Pari vuotta myöhemmin, tammikuussa 2017, myös Kouvolan kaupunki julisti neuvolansa “somevapaiksi vyöhykkeiksi” ([IL](#) 29.1.2017; [Kouvolan Sanomat](#) 26.11.2017). Kouvolassa vanhempia kehoitettiin “pitämään kännykät ja tabletit poissa odotushuoneesta ja sen sijaan leikkimään lasten tai keskustelemaan muiden vanhempien kanssa”. Tarve vanhempien herättelyyn oman somen käyttönsä tiimoilta heräsi, kun myös Kouvolassa havahduttiin siihen, miten “vastaanottoa odottavat vanhemmat istuvat nenä kiinni kännykän tai tabletin ruudussa, ja lapset leikkivät omillaan.” Konkreettinen äitien älylaitteiden rajoittaminen perustui moraaliseen kannanottoon siitä, mitä äitien odotettiin

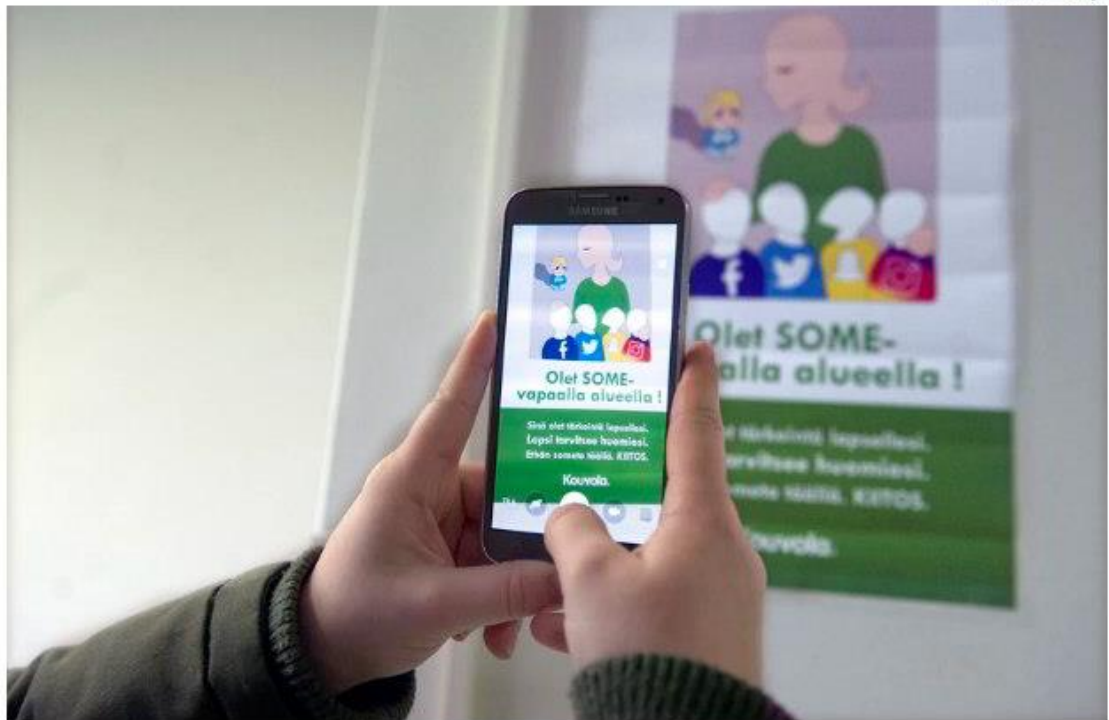
tekevän neuvolan odotustiloissa – olevan läsnä lapsilleen tai keskustelemaan muiden aikuisten kanssa. Somevapaa neuvola -kampanjoiden voi niin ikään tulkita kohdistuneen erityisesti äiteihin, sillä äidit ovat edelleen ensisijaisia neuvolakävijöitä (Lammi-Taskula, Karvonen & 2009). Myös silloin kun paikalla ovat molemmat vanhemmat, kohdistuu keskustelu ja huomio ensisijaisesti äiteihin (Tuominen 2016, 31).

Julkaistu 26.1.2017 6:31 Muokattu 26.1.2017 7:46

Kouvola julisti neuvolat some- vapaiksi – osa vanhemmista on ollut provosoivasta toteutuksesta näreissään

Lumikki Haaja

Neuvoloiden kampanjan avulla halutaan saada aikuiset kiinnittämään enemmän huomiota omaan sosiaalisen median käyttöön.

Kuva 4. Somevapaiksi julistautuneet neuvolat ovat herättäneet vastustusta. Lähde: [Kouvolan Sanomat](#) 26.11.2017.

Hannu Salmi (1998) kuvaa Guy Debordin ajatteluun nojaten, miten odottamiseen ja siten myös odotushuoneisiin kiteytyy aikamme käsityksiä ajasta ja sen arvosta. Samalla kun teknologinen kehitys mahdollistaa aikaa säästäviä ratkaisuja esimerkiksi tiedonsiirrossa, muodostuu niiden ansiosta säästynyt aika ongelmalliseksi ja odottamisesta tulee tärkeä sosiaalisen toiminnan alue (Salmi 1998). Sen sijaan, että neuvolan odotustila toimisi neutraalina eri toimintojen välisenä tilana, jossa vanhemmat (äidit) lukevat aikakauslehtiä ja lapset leikkivät heille osoitetulla leikkipaikalla, kohdistuu odotustilan käyttöön moraalisesti latautuneita odotuksia siitä, miten tilassa sosiaalisesti toimitaan. Odotustiloissa on poikkeuksetta tarjolla lehtiä, joiden tarkoitus on tehdä odotuksesta ”nopeampaa” ja miellyttävämpää. Samasta syystä lapsille tarjotaan odotustiloissa leluja. Neuvoloiden vuosikymmeniä jatkuneet odotushuonekäytänteet muodostuivat ongelmaksi kuitenkin vasta kun aikuisille tarkoitettu ajanvietto – lehdet – korvautuivat älylaitteilla. Äitien toiminta neuvoloiden odotustiloissa ei vastannut ammattilaisten odotuksia vaan sitä haluttiin ohjata vertaistuelliseen suuntaan “keskustelemaan muiden vanhempien kanssa” tai läsnäoloon oman lapsen kanssa.

Ittalehden otsikoinnissa “Neurolat julistautuivat “somevapaiksi vyöhykkeiksi” – vanhempien someraivo leimahti” annettiin jo viitteitä siitä, ettei ajatusta somevapaasta neuvolasta otettu vastaan kritiikittä. Kiinnostavaa onkin, miten lehden jutussa myös vanhemmuuden asiantuntijat ottivat kantaa ja “kritisoivat” suositusta. Se paljasti, että asiantuntijapuheessa näennäisesti hyväksytyä ja ymmärrettyä äitien älylaitteiden käyttöä rajasivat silti tietyt kategorisesti hyväksyttäviin ja ei-hyväksyttäviin määritetyt käyttötavat ja -tilanteet. Jutussa asiantuntijana toiminut psykologi kritisoi sitä, miten pelkän havainnon varassa äidin älylaitteen käytöstä tehdään tulkintoja siitä, että tämä on välinpitämätön. Asiantuntijan mukaan oli aivan mahdollista, että lapsi on tyytyväinen itsenäiseen leikkiin ja että äidillä on hetki aikaa “hoitaa joku tärkeä asia”. Älylaitteen käytön hyväksyttävyyden rajattiin siis sen mukaan, onko käyttö “tärkeää” vai ei. Mediateknologioihin liittyikin usein kysymys käytön hyödyllisyydestä tai viihteellisyydestä (Östman 2009, 160). Viihteellisyys, ajan kuluttaminen tai ajanviette saavat hyötykäyttöä negatiivisemmän leiman, mikä erityisesti äitien kohdalla korostuu: aika, joka medialaitteilla vietetään, on aina lapselta pois. Hyötynäkökulmaa korosti ja puolusti myös jutussa haastateltu lapsiasiavaltuutettu, jonka mukaan kampanja oli ristiriitaisuudessaan epäonnistunut. Samanaikainen vanhempien ohjaaminen sähköiseen asiointiin ja pois älylaitteilta antoi

lapsiasiainvaltuutetun mukaan kansalaisia hämmäntävän viestin. Myös hän kuitenkin tunnisti vanhempien somen käytön aiheuttaman huolen aiheelliseksi (IL 29.1.2017).

Somevapaa neuvola -kampanjat kohtasivat etenkin sosiaalisessa mediassa varsin laajaa kritiikkiä, mikä tuli uutisoinnin mukaan neuvoloille yllätyksenä (IL 29.1.2017). ”Jostain syystä tämä on tosi herkkä aihe”, ihmeteltiin Kouvolan neuvolasta kampanjan saamaa palautetta. Tarkoitus ei ollut neuvolan mukaan syyllistää tai kieltää, vaan herätellä vanhempia. Kampanjajulisteen tekstin ”Olet SOME-vapaalla alueella! Sinä olet tärkeintä lapsellesi. Lapsi tarvitsee huomiosi. Ethän someta täällä. Kiitos.”, voi kuitenkin helposti tulkita syyllistävänä ja kieltona. Kun kampanjan alkuperäinen tarkoitus jää retoristen keinojen jalkoihin, korostuu moraalisesti väritynyt toiminnanohjaus. Vain harvassa aineistomme kirjoituksessa annettiin puheenvuoro asiantuntijapuheen ohella tavallisille äideille, mutta neuvolakampanjoita käsittelevissä jutuissa myös niitä kannattavat äidit saivat äänen. ”Ei se minun mielestäni huono ajatus ole. Kyllä pitäisi enemmän kiinnittää asiaan huomiota itsekkin, tiedän sen”, kommentoi asiakkaana neuvolassa ollut äiti. Nostamalla tavallisen äidin kokemus tukemaan asiantuntijapuhetta, haluttiin vahvistaa asiantuntijan ylläpitämää vanhemmuuden normia (ks. esim. Vuori 2012, 29, 79-80). Ella Sihvonen (2016, 78) on tutkiessaan vanhemmuutta tukevien projektien dokumentteja huomannut, että nykyvanhemmuutta kuvataan ”hauraana” ja jopa hukattuna, ja johon perheiden ongelmista huolimatta ratkaisu löytyy asiantuntijoiden mukaan vastuullisesta vanhemmuudesta. Myös somevapaa neuvola -kampanjat voi tulkita asiantuntijoiden huolenilmaukseksi kadotetusta vanhemmuudesta, jonka yhtenä syynä nähdään älylaitteet ja sosiaalinen media. Kampanjoiden tarkoituksena on siis ohjata äidit kohti vastuullista vanhemmuutta. Väitämme uutisoinnin vahvistavan tätä päämäärää.

Lopuksi: moniäänisyyttä äitien älylaitteiden käyttöön liittyvään asiantuntijapuheeseen?

Aineistomme median tuottamassa asiantuntijapuheessa erilaisia tapoja hallita äitien älylaitteiden käyttöä määrittä ongelmalähtöisyys. Aineistosta nousi esille kolme teemaa, joihin ongelmalähtöisyys tyypillisimmin kiinnittyi: riskipuhe, kiintymyssuhteen häiriintyminen ja älylaitteiden käytön määrittelemisen riippuvuudeksi. Äitien älylaitteiden käytön riskit esiintyivät

moraalin muotoina, joilla pyrittiin luomaan käyttäytymismalleja tietynlaisen ihannevanhemmuuden saavuttamiseksi. Näennäinen puhe vanhemmuudesta kohdistui lähemmässä tarkastelussa ensisijaisesti äiteihin, mikä tuli näkyväksi erityisesti imetykseen liittyvässä kommentoinnissa, mutta myös asiantuntijoiden esiin tuomissa huomioissa juuri äitien älylaitteiden käytöstä julkisissa tiloissa. Asiantuntijoiden puheessa äitien älylaiteriippuvuutta ”tehtiin” tukeutumalla asiantuntijoiden omiin havaintoihin tai omakohtaisiin kokemuksiin älylaitteiden tai niiden (erittelemättömien) sisältöjen koukuttavuudesta. Asiantuntijalausunnoissa puhetta määrittäi pyrkimys ohjata ja jopa rajoittaa äitien toimijuutta suhteessa älylaitteisiin – lausuntojen taustalla vaikuttivat kiintymyssuhdeteoreettinen ajattelu sekä yksittäisten ammattilaisten mielipiteet ja arjen ohimenevät havainnot.

Maaliskuussa 2018 lastenpsykiatrian erikoislääkäri kirjoitti *Potilaan lääkärilehti*- verkkosivustolla (1.3.2018), ettei liiallisen älylaitteiden ja digitaalisen median käytön vaikutuksista vanhemmuuteen oikeastaan ole vielä tutkittua tietoa. Tämän valossa median tuottama asiantuntijapuheeseen nojaava tapa lähestyä vanhempien ja etenkin äitien älylaitteiden käyttöä liiakäyttönä tai jopa riippuvuutta aiheuttavana on ongelmallinen. Pidämme tärkeänä, että vanhempien ja yhä pääasiallisesti hoivavastuussa olevien äitien suhdetta älylaitteisiin ei yksinkertaisteta. Älylaitteet ovat erottamaton osa ihmisten arkielämän eri toimintoja ja ne sijoittuvat ihmisten arkeen kulttuuristen ja historiallisten käsitysten varassa. Kiinnostus vanhemmuutta kohtaan on kasvanut viime vuosikymmeninä voimakkaasti. Älylaitteisiin liittyvien käsitysten ideologinen purkaminen on tärkeää vanhemmuuspuheen kontekstissa, sillä samalla on mahdollista tehdä näkyväksi ne moraaliset ja ideologiset vaikuttimet, joiden varassa vanhemmuudesta julkisesti puhutaan ja joiden varassa äitiydestä, mutta myös äideistä yksilöinä tehdään tulkintoja.

Analyysimme mukaan median tuottama asiantuntijapuhe äideistä ja älylaitteista on tähänastisessa julkisessa keskustelussa ollut ongelmalähtöisyydessään yksiulotteista. Purkamalla median tuottamia kuvastoja siitä, mikä on äideille (vanhemmille) sallittua ja mikä ei, näkyväksi tulevat vallan ja toimijuuden väliset yhteydet: miten paljon ja millä ehdoin vanhemmat pystyvät itse vaikuttamaan omiin teknologiasuhteisiinsa, ja miten toisaalta kulttuuriset rakenteet tai muiden toimijoiden odotukset sanelevat toimintaa. Artikkelissa osoitamme, että mediassa keskustelua käydään yhä tiukasti perinteisten vanhemmuuden asiantuntijoiden kuten

psykologien, lastenpsykiatrien, sosiaalipsykologien ja kasvatustieteilijöiden ehdoilla, mikä jättää varjoonsa äitien omat kokemukset, mutta myös sivuuttaa vanhempien, ja erityisesti äitien, oikeuden määrittellä itse omaa rooliaan vanhempana. Keskustelua vanhempien älylaitteiden käytöstä käydään myös keskustelupalstoilla, blogeissa sekä Facebookin vanhemmuusryhmissä (ks. esim [IL](#) 17.11.2016; [HS](#) 19.11.2016; [Project Mama](#) 17.11.2016, [Juliaihminen](#) 17.11.2016, [Poikien Äidit](#) 8.8.2017). Jatkossa olisikin kiinnostavaa tutkia lähemmin sitä, millä tavoin älylaitteiden merkitykset ja niiden käyttöön liittyvät asiantuntijalausunnot jäsentyvät äitien omissa kertomuksissa.

Pidämme tärkeänä, että julkiseen keskusteluun ja myös tutkimukseen saataisiin moniäänisyyttä. Äitien omien kokemusten ja (teknologisen) arjen realiteettien ohittaminen toisarvoisina ei näkemysme mukaan ole omiaan tukemaan vanhemmuutta nykyajan varsin paljon vaatimuksia sisältävässä, ja enenevässä määrin digitaalisessa, arjessa.

Lähteet

Kaikki linkit tarkistettu 8.10.2018.

Videot

”Kohtaaminen”, YouTube 10.11.2016. <https://www.youtube.com/watch?v=O57kQIpnt4c>.

Verkkosivustot ja -palvelut

Hel.fi Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan kotisivut. 11.11.2016.
Välinpitämättömyys on tämän päivän väkivaltaa -kampanjan esittely. (sivu poistunut.)

Juliaihminen-blogi, 17.11.2016. Käsi ylös: kenen mielestä #someäiti on halventava termi? <http://www.lily.fi/blogit/juliaihminen/kasi-ylos-kenen-mielesta-someaiti-halventava-termi>.

Poikien Äidit -blogi. 8.8.2017. Kännykkä kädessä leikkipuistossa. Tsot tsot äiti! <https://www.poikienaidit.fi/2017/08/08/kannykka-kadessa-leikkipuistossa-tsot-tsot-aiti/>.

Project Mama -blogi. 17.11.2016. Se parempi korppikampanja. <http://www.projectmama.info/2016/11/se-parempi-korppikampanja.html>.

Suominen, Jaakko. 2007. Koneen kokemus. Tietokoneen takapuoli. Blogikirja. <https://jaasuo.wordpress.com/tietokoneen-takapuoli/>.

Valtioneuvoston kanslia. 2015. *Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma*. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Hallitusohjelma_27052015.pdf/75d94d8d-15c9-405a-8a9b-eca4987b635e.

Lehtiartikkelit

Aamulehti (AL) 27.4.2017 Jos äiti tai isä on kiinni älypuhelimessa, lapsi tekee jommankumman näistä: ”Ei ole hyvä asia”. <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/jos-aiti-tai-isa-on-kiinni-alypuhelimessa-lapsi-tekee-jommankumman-naista-ei-ole-hyva-asia-24443260/>.

Helsingin Sanomat (HS) 21.7.2015. Älypuhelin voi uhata kiintymistä vauvaan. Pikkulapset eivät ymmärrä, miksi seurustelu keskeytyy koko ajan. <https://yritysarkisto.sanoma.fi/article/HS20150721SI2YO01a8j/SFNfMjAxNV9fXzFfbGFwc2VuIGphIHZhbmlhW1hbiB2dW9yb3ZhaWtldHVzXy1QVnk0>.

Helsingin Sanomat 24.7.2015. Katsekontaktin puute häiritsee vauvan kehitystä. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000002840304.html>.

Helsingin Sanomat 15.11.2016. Korppi nappaa lapsen ”välinpitämättömältä äidiltä – Helsingin kampanjavideo aiheutti arvosteluryöpyn. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002930361.html>.

Helsingin Sanomat 03.11.2017. Katse vie lapsen mieleen. <https://yritysarkisto.sanoma.fi/article/HSHS20171103ITA1B012TIE0011/SFNJU1RTRVNFpJ0xOTkwMDEwMV9fXzFfS2F0c2UgdmlIIGxhcHNlbiBtaWVsZWVuXy1QVv0>.

Helsingin Sanomat 18.11.2017. Vieraskynä. Älypuhelin menee liian usein lapsen edelle – imettäessäänkin monet äidit katsovat koko ajan puhelinta. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005454085.html>.

Helsingin Sanomat 21.11.2017. Äitien syyllistämisen on loputtava. <https://yritysarkisto.sanoma.fi/article/HSHS20171120ITA1B013MIE0031/SFNJU1RTRVNFpJ0xOTkwMDEwMV9fXzFfw6RpdGllbiBzeXlsbGlzdMOkbWlzZW4gb24gbG9wdXR0YXZlXy1QVv0>.

Helsingin Sanomat 3.12.2017. Kännykkä voi olla imettävälle äidille elämänlanka. <https://yritysarkisto.sanoma.fi/article/HSHS20171203ITA1C012MIE0101/SFNJU1RTRVNFpJ0xOTkwMDEwMV9fXzFfa8Okbm55a2vDpCB2b2kqb2xsYSBpbWV0dMOkdsOkbGxIIF8tUFZN>.

Iltalehti (IL) 13.5.2015. Puhelimiaan räpläävät vanhemmat lisäävät lasten tapaturmia. https://www.iltalehti.fi/perhe/2015051319681116_pr.shtml.

Iltalehti 14.5.2015. Vanhemmat älypuhelin pauloissa – usein lapsi häviää laitteelle. http://www.iltalehti.fi/uutiset/2015051419682027_uu.shtml.

Iltalehti 15.11.2016. Helsingin kaupungin kampanja ihmetyttää: Miksi äiti ja tabletti yhdistetään väkivaltaan? Missä ovat isät? https://www.iltalehti.fi/perhe/201611152200027757_pr.shtml.

Iltalehti 16.11.2016. Helsingin äitikampanja herätti someraivon – ”Tämä oli tietoinen valinta”. https://www.iltalehti.fi/perhe/201611162200028191_pr.shtml.

Iltalehti 17.11.2016. Lukijat kohukampanjasta: ”Jos haluat olla äiti, luovu kaikesta elämästä”. https://www.iltalehti.fi/perhe/201611172200028839_pr.shtml.

Iltalehti 29.1.2017. Neuvolat julistautuivat ”somevapaiksi vyöhykkeiksi” – vanhempien someraivo leimahti. http://www.iltalehti.fi/uutiset/201701292200061637_uu.shtml.

Ilta-Sanomat (IS) 30.10.2013. Älypuhelin vie huomion lapselta. <https://yritysarkisto.sanoma.fi/article/IS20131030SLA1KTM03pc3/SFNJU1RTRVNFpJ0xOTkwMDEwMV9fXzFfw4RseXB1aGVsaW4gdmlIIGh1b21pb24gbGFwc2VsdGFfLVBWTQ>.

Ilta-Sanomat 3.5.2015. Vanhempi! Räpläätkö älylaitettasi liikaa? Yksi kysymys ratkaisee. <https://www.is.fi/perhe/art-2000000918364.html>.

Ilta-Sanomat 25.4.2015. Älypuhelin vie vanhempaa. <https://yritysarkisto.sanoma.fi/article/ISL20150425Suo1ISV240011/SFNJU1RTRVNFpJ0xOTkwMDEwMV9fXzFfw4RseXB1aGVsaW4gdmlIHZhbmh1bXBhYV8tUFZN>.

Ilta-Sanomat 5.9.2016. Puhelimeen tuijottavat vanhemmat puhuttavat – tutkijat: ”Laitteilla oma aikansa ja paikkansa”. <https://www.is.fi/perhe/art-2000001254458.html>.

Iltta-Sanomat 22.11.2017. Lastenpsykiatri moitti sometusta imetyksen aikana HS:ssa – onko tämä oikeasti pois lapselta? <https://www.is.fi/perhe/art-2000005458531.html>.

Keskisuomalainen 12.11.2015. Kolumni. Rakastatko puhelintasi enemmän kuin lastasi? <https://www.ksml.fi/mielipide/kolumni/Rakastatko-puhelintasi-enemm%C3%A4n-kuin-lastasi/640844>.

Kouvola Sanomat 26.1.2017. Kouvola julisti neuvolat some-vapaiksi – osa vanhemmista on ollut provosoivasta toteutuksesta näreissään. <https://kouvola-sanomat.fi/uutiset/lahella/64ca70e2-427f-4aa3-b1eb-09b4e2f72361>.

Mtv.fi 26.10.2015. Ruotsalaiskätilöt varoittavat: Älypuhelimien käyttö vaikuttaa imetykseen. <https://www.mtv.fi/lifestyle/hyvinvointi/artikkeli/ruotsalaiskatilot-varoittavat-liiallinen-puhelimen-kaytto-vaikuttaa-imetykseen/5516206>.

Mtv.fi 9.3.2017 Selaatko koko ajan puhelintasi? Näin lapsesi sen kokee. <https://www.mtv.fi/lifestyle/koti/artikkeli/selaatko-koko-ajan-puhelintasi-nain-lapsesi-sen-kokee/6340472#gs.dweyhmc>.

Mtv.fi 11.6.2017. Tutkija: Vanhempia syyllistetään turhaan älypuhelimien räpläämisestä – ”Toivon, että mustamaalava keskustelu loppuisi”. <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/tutkija-vanhempia-syyllistetaan-turhaan-alypuhelimien-raplaamisesta-toivon-etta-mustamaalava-keskustelu-loppuisi/6462660#gs.VpOUtf8>.

Potilaan lääkirilehti 1.3.2018. Viekö älylaite vauvalta vanhemman? <http://www.potilaanlaakarilehti.fi/kommentit/vieko-alylaite-vauvalta-vanhemman/>.

Raumalainen.fi 28.10.2015. Rauman neuvola sai some-vapaan alueen. <https://ls24.fi/raumalainen/rauman-neuvola-sai-some-vapaan-alueen>.

Seura.fi 4.9.2017. ”Pliis äiti, pistä se puhelin pois” – tyttären sanat pysäyttivät Inarin some-elämän. <https://seura.fi/i ihmiset/selviytyjat/pliis-aiti-pista-se-puhelin-pois/>.

Suomenmaa.fi 26.11.2016. Vähempikin laitteiden räplääminen riittää. <https://www.suomenmaa.fi/toimittajalta/vahempikin-laitteiden-raplaaminen-riittaa-6.17.178399.da2cde842f>.

Terve.fi 13.4.2014. Älypuhelimet varastavat vanhempien huomion lapselta. <http://www.terve.fi/vanhemmuus-ja-kasvatus/75749-alypuhelimet-varastavat-vanhempien-huomion-lapselta>.

Yle.fi 14.8.2015. Viekö älypuhelin huomion lapseltasi? – Lastenpsykiatri ehdottaa kahden viikon taukoa kännykästä. <https://yle.fi/uutiset/3-8216380>.

Vau.fi (aikatunniste puuttuu). Katse ylös kännykästä, vanhemmat! <https://www.vau.fi/Perhe/Vanhemmuus/varastaako-kannykka-huomion-pois-lapsiltasi/>.

Kirjallisuus

- Aalto, Ilana. 2012. *Isyyden aika. Historia, sukupuoli ja valta 1990-luvun isyys-keskustelussa*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 112. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Berg, Kristiina. 2008. *Äitiys kulttuurisina odotuksina*. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 48/2008. Helsinki: Väestöliitto.
- Bunzeck, Nico, Peter Dayan, Raymond J. Dolan, and Emrah Düzel. 2010. "A common mechanism for adaptive scaling of reward and novelty." *Human brain mapping*, 31 (9), 1380–1391. DOI: 10.1002/hbm.20939.
- Eräranta, Kirsi. 2006. "Isyys, perhe ja yhteiskunnallinen hallinta: hoivaa vai tasa-arvoa?" *Sosiologia* 43:4, 293–305.
- Fairclough, Norman. 2010. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. 2 painos. London: Routledge.
- Fox, Nick. 1999. "Postmodern reflections on "risk", "hazards" and life choices." Teoksessa *Risk and Sociocultural Theory: New Directions and Perspectives*, toimittanut Deborah, Lupton 12–33. Cambridge: Cambridge University Press.
- Friedman, May. 2013. *Mommyblogs and the Changing Face of Motherhood*. Toronto: University of Toronto Press.
- Furedi, Frank. 2002. *Paranoid Parenting: Why ignoring the experts may be best for your child*. Chicago: Chicago Review Press.
- Furedi, Frank. 2009. "Precautionary culture and the rise of possibilistic risk assessment." *Erasmus Law Review*, 2(2), 197–220.
- Furedi, Frank. 2011. "The objectification of fear and the grammar of morality." Teoksessa *Moral Panics and the Politics of Anxiety*, toimittanut Sean .P. Hier, 90–103. London and New York: Routledge.
- Gibson, Lorna, and Vicki L. Hanson. 2013. "Digital Motherhood: how technology help new mothers? *Proceedings of the SIGSHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 313–322. DOI: 10.1145/2470654.2470700.
- Giddens, Anthony. 1984. *The Constitution of Society*. Cambridge: Polity Press.
- Hiitola, Johanna. 2015. *Hallittu vanhemmuus. Sukupuoli, luokka ja etnisyys huostaanottoasiakirjoissa*. Acta Electronica Universitatis Tampereensis 1515. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Hunt, Alan. 2003. "Risk and moralization in everyday life." Teoksessa *Risk and Morality*, toimittaneet Richard V. Erickson ja Aaron Doyle, 165–192. Toronto: University of Toronto Press.
- Jyrkämä, Jyrki. 2007. Toimijuus ja toimijatilanteet – aineksia ikääntymisen arjen tutkimiseen. Teoksessa *Vanhuus ja sosiaalityö. Sosiaalityö avuttomuuden ja toimijuuden välissä*, toimittaneet Marjaana Seppänen, Antti Karisto ja Teppo Kröger, 195–217. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jäppinen, Maija. 2015. *Väkivaltatyön käytännöt, sukupuoli ja toimijuus Etnografinen tutkimus lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden naistenauttamistyöstä Venäjällä*. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2015:3. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Kannisto, Maiju. 2016. ”Uusi, ehempi, paras? Digitaaliset tekstilouhinnan työkalut televisiotutkimuksessa.” *Lähikuva*, 1, 62–70.

Karjalainen, Anne-Maria, Milla Luodonpää-Manni ja Veronika Laippala. 2017. ”Hyvinvointivaltio ja kielitietoisuus: hyvinvoinnin diskurssit neljän suurimman puolueen eduskuntavaaliohjelmassa.” *AFinLAN vuosikirja 2017*. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja n:o 75, 114–132.

Keinonen, Heidi. 2011. *Kamppailu yleisteleviosta. TES-TV:n, Mainos-TV:n ja Tesvision merkitykset suomalaisessa televisiokulttuurissa 1956–1964*. Tampere: Tampere University Press.

Keskinen, Suvi. 2005. *Perheammattilaiset ja väkivaltatyön ristiriidat. Sukupuoli, valta ja kielelliset käytännöt*. Tampere: Tampere University Press.

Lammi-Taskula, Johanna, Sakari Karvonen ja Salme Ahlström. 2009. *Lapsiperheiden hyvinvointi*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

LaPlante, Debi A. 2012. “Technology and its relationship to the addiction syndrome.” Teoksessa *Recovery, Prevention and Other Issues*, toimittanut Howard J. Shaffer, 273–296. APA Addiction Syndrome Handbook: Vol 2. DOI: 10.1037/13750-012.

Lee, Ellie. 2014. “Introduction.” In *Parenting Culture Studies* edited by Ellie Lee, Jennie Bristow, Charlotte Faircloth and Jan Macvarish, 1–24. Palgrave Macmillan.

Lehto, Mari ja Suvi-Sadetta Kaarakainen. 2016. ”Epäonnistunut sodanjulistus ja pullantuoksuiset äidit. Hyvä äitiys Äitien Sota -tv-sarjassa.” *Kasvatus & Aika* 10(1) 2016, 87–99.

Mannevu, Mona. 2015. *Affektitehdas. Työn rationalisoinnin historiallisia jatkumoa*. Annales Universitatis Turkuensis C 406. Turku: Turun yliopisto. <http://www.doria.fi/handle/10024/113529>.

Mannevu, Mona. 2016. “Caught in a Bad Romance? Affective Attachments in Contemporary Academia.” Teoksessa *The Post-Fordist Sexual Contract: Working and Living in Contingency*, toimittaneet Lisa Adkins ja Maryanne D. Basingstoke, 71–88. Palgrave Macmillan.

Morrison, Aimée. 2011. “Suffused by Feeling and Affect’: The Intimate Public of Personal Mommy Blogging.” *Biography*, 34(1): 37–55.

Mäkinen, Ilkka. 2013. “Why people read: Jean Jacques Rousseau on love of reading.” Teoksessa *Essays on Librarie, Cultural Heritage and Freedom of Information*, toimittaneet Dorrit Gustafsson ja Kristiina Linnovaara, 127–136. Publications of the National Library of Finland 2242-8097; 81.

Mälkiä, Tiina ja Ilkka Arminen. 2015. ”Perheruokailu, media ja sosialisatio.” Teoksessa *Media lapsiperheessä*, toimittaneet Anja Riitta Lahikainen, Tiina Mälkiä ja Katja Repo, 132–156. Tampere: Vastapaino.

- Nivala, Asko ja Rami Mähkä. 2012. ”Johdanto: Lähde, menetelmä, tulkinta.” Teoksessa *Tulkinnan polkuja. Kulttuurihistorian tutkimusmenetelmiä*, toimittaneet Asko Nivala ja Rami Mähkä, 7–21. Cultural History – Kulttuurihistoria 10. Turku: Turun yliopisto.
- Nousiainen, Kirsi. 2005. *Lapsistaan erillään asuvat äidit. Äitiysidentiteetin rakentamisen tiloja*. SoPhi 89. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.
- Nätkin, Ritva. 2003. ”Moninaiset perhemuodot ja lapsen hyvä.” Teoksessa *Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä*, toimittaneet Hannele, Forsberg ja Ritva Nätkin, 16–38. Helsinki: Gaudeamus.
- Paasonen, Susanna. 2014. ”Juhannustanssien nopea roihu ja Facebook-keskustelun tunneintensiteetit.” *Media & viestintä* 37(2014): 4. 22–39.
- Pedersen, Sarah ja Janet Smithson. 2013. “Mothers with Attitude – How the Mumsnet Parenting Forum Offers Space for New Forms of Femininity to Emerge Online. *Women’s Studies International forum* 2013 38, 97–106.
- Radesky, Jenny S., Caroline J. Kistin, Barry Zuckerman, Katien Nitzberg, Margot Kaplan-Sanoff, Marilyn Augustyn ja Michael Silverstein. 2014. “Patterns of Mobile Device Use by Caregivers and Children During Meals in Fast Food Restaurants. *Pediatrics*, Vol. 133(4) April 2014, 843–851. DOI: 10.1542/peds.2013-3703.
- Rojola, Lea. 2000. ”Kauhean ihanaa: lukuvimman pauloissa.” Teoksessa *Populaarin lumo – media ja arki*, toimittaneet Anu Koivunen, Susanna Paasonen ja Mari Pajala, 50–73. Turun yliopisto, mediatutkimus, sarja A, N:o 46. Turku: Turun yliopisto.
- Ronkainen, Suvi. 2006. ”Haavoittunut kansakunta ja väkivallan toimijuus.” Teoksessa *Väkivalta – seuraamukset ja haavoittuvuus*, toimittanut Mirva Lohiniva-Kerkelä, 531–550. Helsinki: Talentum.
- Salmi, Hannu. 1998. ”Juna saapuu raiteelle 2’: Odottamisen historiaa.” *Tieteessä tapahtuu* 8/1998: 43–48.
- Shaffer, Howard J., Matthew N. Hall ja Joni Vander Bilt. 2000. “‘Computer Addiction’: A Critical Consideration. *American Journal of Orthopsychiatry*. Vol. 70(2) April 2000, 162–168.
- Sihvonen, Ella. 2016. ”Huoli kadonneesta vanhemmuudesta 2000-luvun suomalaisessa yhteiskunnassa: lasten kasvatusta ja vastuullinen vanhemmuus.” *Kasvatus & Aika* 10(5) 2016, 72–86.
- Suominen, Jaakko. 2003. *Koneen kokemus. Tietoteknistyvä kulttuuri modernisoituvassa Suomessa 1920-luvulta 1970-luvulle*. Tampere: Vastapaino.
- Suominen, Jaakko. 2013. ”Lopuksi – Sosiaalisen median nousut ja tuhot.” Teoksessa *Sosiaalisen median lyhyt historia*, toimittaneet Jaakko Suominen, Sari Östman, Petri Saarikoski ja Riikka Turtiainen, 287–293. Helsinki: Gaudeamus.
- Tuominen, Miia. 2016. *Hyötyvätkö perheet äitiysneuvolan ja lastenneuvolan palvelujen yhdistämisestä? Vertaileva palvelujärjestelmätutkimus*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C – toim. 426. Turku: Scripta Lingua Fennica Edita.

Vuori, Jaana. 2001. *Äidit, isät ja ammattilaiset. Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa*. Tampere: Tampere University Press.

Vuori, Jaana. 2012. ”Tekstilajit kansalaisten valistuksessa.” Teoksessa *Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käytäntöä*, toimittaneet Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä, ja Mikko Lounela, 78–100. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 29.

Weierich, Mariann R., Christopher I. Wright, Alyson Negreira, Brad C. Dickerson, ja Lisa F. Barret. 2010. “Novelty as a Dimension in the Affective Brain. *NeuroImage* vol 49 (3), 2871–2878. DOI:10.1016/j.neuroimage.2009.09.047.

Winnicott, Donald. 1981. *Lapsi, perhe ja ympäristö*. Espoo: Weilin+Göös.

Yonker, Madeline. 2012. *The Rhetoric of Mom Blogs: A Study of Mothering Made Public*. Writing Program – Dissertations. Paper 34. College of Arts and Sciences, Syracuse University.

Östman, Sari. 2009. ”Onko netille aikaa?” Teoksessa *Funetista Facebookiin. Internetin kulttuurihistoria*, toimittaneet Petri Saarikoski, Jaakko Suominen, Riikka Turtiainen ja Sari Östman, 157-192. Helsinki: Gaudeamus.

Östman, Sari 2015. ”Minkälaisen päivityksen tästä sais?” *Elämäjulkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen*. Nykykulttuuri. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 119. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.